

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 49

Maribor, sobota, dne 19. junija 1937

Leto XII

Španska konferenca

Socialistične delavske internacionale in komunistične internacionale

Po bombardiranju španskega mesta Almerije s strani nemške vojne mornarice sta socialistična in komunistična stranka v Španiji poslali brzojav Socialistični delavski internacionali v Bruselj in komunistični internacionali v Moskvo, v katerem pozivata, da naj se obe internacionali dogovorita glede skupnega nastopa proti fašistični intervenciji v Španiji.

Tajnik komunistične internacionale Dimitrov je poslal predsedniku Socialistične internacionale s. L. de Brouckèru brzojav, da naj se sestane mešani odbor obeh internacional za izmeno misli o španskem vprašanju.

Potem ko je tajništvo SDI vprašalo člane izvršnega odbora za mnenje, je s. de Brouckère 14. t. m. sporočil v Moskvo, da naj določi kraj sestanka in imenuje svoje delegate.

Velik tovorni kolodvor je zgorel 9. junija v Halle a. d. Saale v Nemčiji. Požar je uničil poslopje, ki je merilo 25.000 kvadr. metrov in 300 vagonov bencina, kislin in drugega blaga. Pravijo, da gre za sabotažo, čeprav je ves narod za Hitlerja.

Blumova vlada v boju s kapitalisti

Vlada zahteva obsežna pooblastila, da bo lahko zgrabila spekulante

Proti Blumovi vladi ljudske fronte so se v Franciji strnile vse reakcionarne sile. Boj pa se ne vrši javno, ampak za kulisami: v bankah in na borzah. Tistih dvesto francoskih družin, ki so vladale v narodni banki in bile faktični gospodar Francije, so na delu proti Blumu, ki se je drznil pahniti gospodo s prestola in posaditi nanj vlado ljudstva.

Vlada je po uvedbi socialnih reform uvedla pavzo, da bi med tem izvedla velike in nujne reforme francoskega narodnega, v prvi vrsti finančnega gospodarstva, katerega je treba spraviti v sklad z ljudskim političnim in socialnim kurzom v državi.

Velika finančna reforma v Franciji je že davno potrebna. Kapitalistične vlade jo niso izvedle, ampak so samo krpale. Ljudska vlada, ki hoče postaviti državo na nove temelje, pa se s takim krpanjem ne more

re zadovoljiti, ako noče tvegati, da vse, kar si je ustvarila za cilj, propade — vsled pomanjkanja sredstev, ki je tako priljubljen izgovor vsake kapitalistične vlade, kadar gre za socialne reforme v prid širokim ljudskim plastem.

Vlada je pripravljala nove gospodarske in finančne zakone. To so zavohali kapitalisti. Takoj so se zavledli nevarnosti, ki jim preti. Videli so, da Blumova vlada ne pozna šale v vprašanju socialnih reform, zato so takoj vedeli, da je tudi ne bo poznala v vprašanju finančnih reform.

Hiteli so, da preprečijo vladine načrte. Zopet je začela spekulacija proti franku in beg kapitala. Senat, v katerem ima reakcija svoje zatočišče, pa je s posebno resolucijo, v kateri opozarja vlado, naj zavre izvajanje socialnih reform, sprožil to-povski strel, ki naj bi odnesel vlado.

Kot na povelje je pričelo bevska kupljeno pariško časopisje o katastrofalnem stanju državnih financ in bankrotstvu finančne politike Blumove vlade, ki da je privedla državo na rob propada.

Vlada se je radi tega odločila za nujne ukrepe.

Namesto finačnih zakonov, ki bi jih parlament lahko v miru predelal, je na izzivanje kapitalistov odgovorila z zahtevo po izrednih pooblastilih.

S 346 proti 247 glasovi je izglasoval parlament zahtevano pooblastila, ki jih bo vlada izrabila za uvedbo kontrole nad bankami, preprečenje odnašanja denarja v inozemstvo in novo obdavčenje dohodkov nad 60.000 frankov letno. Skrbno pa bo vlada gledala, da se čimbolj izogne nalaganju konzumnih davkov.

Finančni minister Auriol je izjavil, da ako nameravajo kapitalisti vlado zadaviti, to ne bo šlo brez boja. S tem je samo podčrtal izjavo glavnega tajnika strokovnih organizacij Jouhauxa, ki je pred dvema tedni dejal: »Francoski narod ne bo dovolil, da bo vlada, ki ji je izročil oblast, postala žrtev zakulisnih intrig!«

Odločnost francoske vlade je zmešala račune domači reakcij in njeni inozemski posestrimi, ki ploska francoskim kapitalistom in z dopadenjem gleda, kako petični »patrijoti«, s spekulacijami uničujejo državo, kjer so si nagrabili premoženje. Nalašč zamolče ti reakcionarji, da so francoske finance v neredu, ker gre 50 odstotkov državnega proračuna za kritje vojnih dolgov, ker Francija ni bila toliko brezvestna, da bi bila ogoljufala lastno prebivalstvo in inozemstvo, kot so to storile fašistične države, ki so se dolgov rešile z inflacijo in pa na ta način, da enostavno nobenih dolgov ne vračajo. Razen tega gre letno 12 milijard frankov za novo oboroževanje pred fašizmom.

Klerikalno - kapitalistični tisk je tudi doslej vedno poročal, da komunisti žagajo Bluma. (Sicer komunistov ne mara, kot zavezniki proti Blumu pa bi bili reakciji dobrodošli.) Sedaj so komunisti glasovali za izredna pooblastila. Razočarana vzklika sedaj klerikalna gospoda: komunisti so rešili Bluma. Pa ni res. Tudi brez komunistov znaša Blumova večina 30 glasov. Toda nekaj je treba reči, da se nahujska javnost proti Blumu!

Francosko delavstvo, pa tudi mali kmetje in malomeščani vedo kaj jim preti, ako pade Blumova vlada in se povrne na krmilo osvete željna reakcija. Blumova vlada ima v parlamentu večino in je tam ne more nihče oboriti.

Sestra Lenina, Marija Iljična Uljanova je umrla v Moskvi, kjer so jo vpepelili z velikimi častmi.

Sovjetska Rusija v razvoju dogodkov

Kako mislijo o dosedanjih procesih v Moskvi in v inozemstvu?

Iz moskovskih uradnih poročil in poročil »Pravde« in »Izvestij«, je mogoče posneti to-le:

Tudi proces proti vojaškim krogom, maršalu Tuhačevskemu in tovarišem, kakor poznejšnja dva proti Zinovjevu in tovarišem, ter Radeku in tovarišem, spada v okvir očiščevalne akcije, s katero se hoče sovjetska vlada iznebiti vseh nezanesljivih in nezvestih elementov. Ljudski komisar za notranje zadeve (minister) Ježov vodi očiščevalno akcijo energično, brezobzirno in neusmiljeno. Četudi so bili v procesu obsojeni visoki častniki sovjetske armade, kot je bil namestnik vrhovnega poveljnika Vorošilova, Tuhačevski in več generalov, ki so bili poveljniki v vojaških okrožjih na zapadni meji, proti Poljski in Rumuniji, se trdi, da moč sovjetske armade ni trpela in da je s temi procesi Sovjetska unija očistila svojo upravo in jo konsolidirala.

General Vorošilov je v dnevnem povelju na armado označil maršala Tuhačevskega kot vohuna in zarotnika, ki je hotel izročiti Nemčiji Ukrajino.

V Evropi moramo razločevati pri komentiranju dogodkov v Rusiji dvojno vrsto javnega mnenja: **nemško fašistično**, ki ga deli vsa fašizmu prijazna reakcija, ki pod krinko boja proti komunizmu hoče obenem delitev Sovjetske Rusije, ter **demokatično**.

Fašizem vidi v sedanjih dogodkih pričetek zaželenega razpada Sovjetske Rusije. Zato hoče položaj izrabiti. Predvsem se trudi, da preplaši države, ki imajo vojaške zveze z Rusijo (Francijo in Čehoslovaško), s pripovedovanjem, da je ruska armada postala zaveznik brez pomena. Od razdvojitve zaveznikov si obeta koncesije na zapadu in v

srednji Evropi, obenem pa prosto roko za akcijo proti Rusiji.

Demokatično javno mnenje je nad dogodki presenečeno in smatra, da ima čiščenje v Rusiji politič-

Nadaljne aretacije v Rusiji

V zvezi z odkritjem špijonaže maršala Tuhačevskega so bili naknadno aretirani: brat ljudskega komisarja za promet Mihael Kaganovič, poprejšnji poslanik v Tokiju Jurjev, ki je bil določen, da postane poslanik v Berlinu in bivši poslanik v Ankari (Turčija) Karahan.

Odstavljen pa je bil ljudski ko-

mi značaj, ter da so tudi za zadnji proces bili merodajni politični, ne pa vojaški oziri, t. j. nasprotstvo med politično linijo Stalina in Trockega.

—//—

Socialistična javnost o Rusiji

»Le Populaire« o dogodkih v Rusiji

Organ socialistične stranke »Le Populaire« v Franciji piše: »Ni potrebno opisovati zaprepačenja, ki so ga vzbudile obsodbe v vsem svetu... da je — ako je obtožba točna — večina poveljstev in organizacijskih mest v rdeči armadi bila dolga leta v rokah plačanih agentov tuje države (Nemčije)... V zgodovini meščanskih in revolucijskih vojn so se gotovo dogodili slučajni izdajstva s strani višjih častnikov; toda Rusija se od l. 1920 dalje ne nahaja več v vojnem stanju, izdajalci od danes pa so baš v tragičnih letih služili domovini.«

Socialistični listi v ČSR o Rusiji

Socialistični tisk v Čehoslovaški republiki piše:

»Proces nam razodeva nezaslišano moralno propast, ki se je zajedla globoko v življenje komunističnega gibanja. Ne rečemo tega, ker bi bili nasprotniki gigantskega poizkusa, ki ga je podvzela Sovjetska

misar (minister) za zunanjo trgovino Rosengolz.

Razen tega so oblasti prijele in zaprle veliko število nekoč znanih komunističnih prvakov iz raznih evropskih držav. Preko 200 inozemskih sportnih učiteljev, ki so vodili že več let telesno vzgojno delo, je bilo izgnanih.

Unija, da zgradi socialistično gospodarstvo. Ako o tem govorimo, potem zato, ker smatramo socialisti rusko revolucijo za enega največjih dogodkov v svetovni zgodovini zadnjih sto let, leta in leta že zasledujemo pozornost in z največjim zanimanjem razvoj v ogromni državi na vzhodu in s skrbjo opazujemo, kam bo krenila ladja, ki jo krmari Stalin. — Socialni demokrati morajo imeti pogum povedati, da je njihovo stališče v boju za demokracijo in njihova vera v svobodo bila pravilna, in da bo ostala pravilna tudi v bodoče. Kljub pomanjkljivosti, ki so lastne nekaterim demokatičnim državam na svetu, kljub slabim izkušnjam, ki jih imamo v demokatičnih državah z upravo, kljub dnevnim bojem za pravice delovnega ljudstva proti nazadnjaštvu, ozkogrudnosti in razrednemu duhu meščanstva — se dviga demokracija visoko nad vsimi drugimi oblikami vladavine, vsled njene npravne sile, človečnosti, svobode, pravičnosti in dostojnosti... Demokracija je politična forma človečnosti.«

—;—

Junaška obramba Bilbaja

Franco se je s prezgodnjimi poročili o zavzetju Bilbaja zopet enkrat blamiral

Krvavi boji za posest Bilbaja se vodijo že nad dva meseca in pol. V odločilni stadij pa so stopili ti boji šele zadnja dva tedna. Nacisti so v teh dveh in pol mesecih napredovali na fronti od približno 50 km vsega skupaj kakšnih 40 km v globino. Vsak najmanjši uspeh so plačali z dragocenimi žrtvami na ljudeh in materialu. In še bi bili najbrž odbiti, ako bi ne bila na njihovi strani premoč v letalih.

Zadnje dni se bijejo boji v okolici mesta. Franco je bil že v početku tedna razglasil po radiju, da so njegove čete vkorakale v Bilbajo. Izkazalo se je pa, da se je zopet enkrat vrezal, kot 7. novembra 1936 pred Madridom. Blebetavi radio-general Quiapo de Llano je poročal, da se je v mestu predalo 8000 baskovskih vojakov z generalnim štabom vred in da je mesto že očiščeno vladinih čet, na hišah pa da že vise bele zastave v znak predaje.

Sedaj pa počasi prihaja na dan, da so Francovi sicer napredovali v smeri proti mestu, toda so še vedno par kilometrov oddaljeni od njega, ker Baski drže zasedene višine zapadno nad mestom, mesto samo in predmestja.

Jezan nad neuspehom, strelja Franco s topovi v Bilbajo in nezmišljeno ruši zgradbe. Ker se je pač zarekel, da hoče baskovsko pokrajino uničiti in Baske iztebiti. V svet poroča Franco, da strelja v mesto, ker hoče ustrahovati anarhiste, ki da prigovarjajo prebivalstvu, naj bi branilo vsako hišo posebej. To opravičevanje je smešno, ker Franco še niti ni mogel poskusiti priti v mesto, da bi vedel, kaj tamkaj name ravajo anarhisti.

Zelo zanimiva je tudi tolažba radio-general de Llana, ki pravi, naj nacistična javnost potrpi, ker da bo Francova vojska vkorakala v Bilbajo — seveda s Francom na čelu — čim bo dano povelje. S tem poveljem pa je hudo težka zadeva, ker ga ni mogoče dati, dokler je mesto v posesti Baskov.

Kako priljubljen je general Franco med Baski kaže dejstvo, da so vse vasi, ki so jih zavzeli nacisti, prazne, ker prebivalstvo ni hotelo počakati na prihod »odrešitelja«.

Usoda Bilbaja je sicer najbrž odločena, kljub temu pa je prav, da se osvetli v pravi luči zmagovita poročila nacistov in pripovedke o desetisočih vjetih, o belih zastavah, o vkorakanju s Francom na čelu.

Aktivnost vladnega letalstva

Te dni je zračno brodovje valenjske vlade bombardiralo vojašnice v Huesci in železniško progo proti Saragossi. V Saragossi so vladini bombardirji razdeljali letališče in lope za vojna letala. Razen tega so vladina letala bombardirala sovražno fronto na odseku Saragossa—Huesca.

Nevmešavanje

Vladina poročevalska služba Fabra javlja, da je vse govoričenje o nevmešavanju navadno slepilo za svetovno javnost. V resnici sta Italija in Nemčija povečali vojne dobave za Franca zlasti preko portugalske meje. Orožje dovažajo tudi v pristanišča, ki so v rokah nacistov deloma tuje vojne ladje, deloma pa španske trgovske ladje, ki so jih zasegli nacisti. Te ladje vozijo pod nemško ali italijansko zastavo in šele 10 milj od brega iztaknejo španske.

Francova moč — in Molova smrt

Vesti o smrti generala Mole trdijo, da je general Mola postal žrtev atentata. V letalu je bil skrit peklenjski stroj, ki je med letom eksplodiral in uničil letalo in potnike. Mola je bil baje v najboljših odnosih z Berlinom in Berlin ga je tudi hotel imeti za predsednika burgoške vlade. Da bi to mesto čim lažje zahteval zase, je po navodilih Berlina vodil ofenzivo proti Bilbaju. Po zavzetju mesta bi se bila izvršila iz-

premembra v burgoški vladi in pozneje bi se mu moral umakniti Franco sam, ki je radi svoje nesposobnosti zaigral simpatije v Berlinu in Rimu. To daje namig, od katere strani je utegnil biti izvršen atentat na Mola.

Ne verujejo v Francovo zmago

Nemški vojaški listi se izražajo zelo dvomljivo o možnosti vojaške zmage generala Franca. Nacionalisti imajo zasedeno ozemlje, na katerem je 13 milijonov prebivalcev, od teh je 5 milijonov za obrambo sposobnih, toda le 400.000 jih je pod orožjem. Med njimi je 100.000 prostovoljcev, karlistov, iz pokrajin ob Biskajskem zalivu, 120.000 falangistov (fašistov) in 200.000 rekrutov, ki pa še niso vsi za fronto sposobni; razen tega je na strani nacistov še 60 tisoč Italijanov in Nemcev. Kljub tej številčni moči, pa pravijo vojaški strokovnjaki, da Franco ne more zmagati.

Ofenziva pri Huesci

na aragonski fronti s ciljem proti Saragossi napreduje. Republikanske čete so zavzele vasi Cilimasa, Lallomo, De Los Martinos in Toras. Prodiranje se nadaljuje.

Bombe na italijansko tihotapsko ladjo

Vladina letala so v španskih vodah z bombami hudo poškodovale italijansko tihotapsko ladjo z orožjem »Madar«, da se je morala zateči v Gibraltar.

Doma in po svetu

Zavarovanje delavstva pri poljedelskih strojev. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja posestnike, da plačajo dolžne zavarovalne prispevke za zavarovanje zavezane delavce pri poljedelskih strojih. Doslej izdani plačilni nalogi so pravomočni in so pritožbe proti tem plačilnim nalogom odveč. Urad pa teh prispevkov ne more odpisati ali zbrisati. Novih prispevkov za bodočih 5 let pa urad ne bo predpisoval onim, ki nimajo strojev z nad 15 konjskih sil in onim, ki stroje rabijo le za lastno porabo, ker je kraljevska banska uprava prevzela plačilo zavarovalnih prispevkov mesto lastnikov

strojev. Zavarovani pa bodo v bodoče poleg delavcev pri strojih tudi gospodarji sami; otroci do 14. leta starosti niso zavarovani.

V savski banovini preganjajo tihotapce. Tihotapstvo se širi po vsej državi. Po mnenju oblasti je samo v savski banovini 40.000 tihotapcev. Vzrok temu je, ker se tihotapstvo obnese, še bolj pa, ker ljudje sicer ne morejo dobiti zaslужka. Dajte ljudem kruha! Tihotapstvo verižnikov je pa druga stvar, ki naj oblast gleda nanjo.

Celo na Ogrskem vpoštevajo socialno - demokratično stranko. Na Ogrskem pripravljajo zakon o raz-

Konferenca Male antante na Donavi

V Kladovu na Dunavu so se sestali 17. t. m. ministrski predsedniki Čehoslovaške, Rumunije in Jugoslavije. V uradni objavi se ponovno poudarja solidarnost držav Male antante.

Socialistični poslanec je izginil

V Gdansk ga je policija zaprla in ga ni več

V Gdansk so fašisti, ki žele, da se priključi Nemčiji, uvedli diktaturo. Mesto je pravzaprav poljsko in pod mednarodnim komisarjatom. Fašiste vse to ne briga nič.

Tam so odgnali v varnostni zakon socialističnega poslanca Vichmanna. Sedaj pa trdi policija, da ga je po treh dneh izpustila iz zapora. Domov ga ni bilo in tudi prijatelji ne vedo o njem nič. Po nekkih vesteh so ga dne 25. m. m. vtihotapili v Nemčijo, kjer ga čaka usoda socialističnih ujetnikov.

O tem pa listi, ki (kakor rajhovski tisk), smatrajo obrambno akcijo legalne španske vlade za zločin, zlasti, ako stopi na prste nemškim fašistom, ki se vtikajo v španske zadeve, molče.

Širjenju pooblastil za upravnika države. Predsednik vlade dr. Daranyi je povabil vse stranke, da jim pojasni načrt, češ, da ni preudic za volilno reformo ali pravice volilcev. Od soc. demokratov je povabil poslanca Farkasa in Buchingerja ter tajnika stranke Monusa, da mu povedo mnenje stranke o načrtu zakona. Zakon bo predložen zbornici.

Kako izgleda velika italijanska zmaga nad Abesinci? Uradna italijanska poročila o vojnem plenu v Abesiniji v času od 5. oktobra 1935 do 25. maja 1937 povedo, da so Italijani dobili v roke: 220.814 pušk, 1542 pištol, 913 strojnič in strojnih pištol in 167 topov. Tako so bili oboroženi Abesinci v primeri z Italijani, ki so poslali proti njim cela brodovja letal in jih zasipali s strupenimi bombami. — Na Ujdaletu je

Dunajski kolesarji niso naši kolesarji. Kot poroča JRZ časopisje, je dunajski občinski svet sklenil uvedbo posebnega davka na kolesa, ki ga pod »rdečo strahovlado« niso poznali. — Dunajski kolesarji so radi tega priredili pred magistratom veliko demonstracijo. Ker v Avstriji ni volitev, gospodje lahko nalagajo nove davke revnemu ljudstvu.

A. M. de Jong:

28

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Olajšan ga je Mereyntje pogledal.

»Ali prav gotovo ni res, Vrč?«

»Seveda ne, tepček. Kako le naj te prismojene babince vedo, kakšne namene ima ljubi Bog... Tega vendar noben človek ne ve in te klepetulje prav gotovo tudi ne!«

Mereyntje je opazil, da je Vrč v resnici razjarjen; to ga je nekoliko pomirilo, toda popolnoma prepričan pa le ni bil. Ko sta že bila nekoliko iz vasi in hodila po nasipu, je začel še enkrat. Kajti kar se tiče dejanja in nehanja ljubega Boga se mu Vrč pa le ni zdel popolnoma merodajen.

»Toda Vrč... van Tilova je vendar imela sama takega otročička. Prav takega, ki ga je tudi vlekel naš ljubi Bog k sebi... In je umrl.«

Preplašeno je pogledal Goortu v obraz, toda divji lovec je prepričevalno odmajal s svojo od solnca ožgano glavo in rekel odločno:

»To vse skupaj so babje čenče, Mereyntje. Lahko rečejo kaj takega, kadar je otrok že umrl. Le počakaj: boš že videl, otrok Boterseve žene bo poskočen, močen dečko, prav tak kot ti... Prepričan sem, ako boš o tem povedal župniku, bo zelo hud na ženske, kajti to ni nič drugega kot praznoverje!« Poll je prekinil ta neprijetni razgovor; stekel je, lajajoč po nasipu navzdol, grebel s tacami v zemljo pritajeno in nervozno cvileč ter kmalu na to privlekel iz zemlje krta. Držeč živalico v gobcu je strahovito stresal z gla-

vo, potem pa je mahajoč z repom prišel in jo položil svojemu gospodarju pred noge. Ta je vtaknil krta v svojo torbo, pobožal psa po glavi in dostavil smehljaje: »Tega se je tudi držalo pokopališče na njegovi zadnjici, Mereyntje... toda ni bil ljubi Bog, ki ga je vlekel k sebi!«

»Nee,« se je smejal Mereyntje, »Poll je bolj podoben vragu v peklju.«

Tiho sta hodila precej časa drug poleg drugega. Bil je lep poletni dan. Nebo je bilo nekoliko oblačno, zapihal pa je veter, ki je počasi razginal oblake. Prikazovale so se modre line. Ozračje se je izčistilo. Vrste dreves v ozadju pokrajine so se ostro odražale na obzorju.

Predno sta prijatelja zavila na poljsko stezo, ki je vodila čez trate in nasip k reki, sta počivala na pobočju nasipa. Mereyntje je ležal na hrbtu in strmel v nebo. Oči na pol zaprte, je pozorno gledal v višave. Na njegovem obrazu se je odražalo napeto pričakovanje. Divji lovec je sedel poleg njega in je, zatopljen v misli, žvečil travnato bilko. Čez nekaj časa je pogledal v okrogli obrazek, iz katerega so gledale sanjave oči in je vprašal kar naravnost:

»Kam pa gledaš tako napeto, Mereyntje?«

Ne da bi okrenil oči, je odgovoril fantič:

»Glej, oblaki se tako nalahko razmikajo, ali vidiš?... in potem se izza njih pokaže čista modrina... Tako globoko lahko gledaš, Vrč, globoko... tako daleč, daleč za oblaki, tam so vendar nebesa, kjer je naš ljubi Bog s svojimi angelčki in vsemi svetniki, ali ne?... Glej, ko se tako nenadoma prikažejo ta globoka modra polja, potem se mi vedno zdi, da bi jih enkrat še lahko videl... Kaj misliš, Vrč, da bi to ne bilo mogoče?«

Zamišljeno in z nasmehom je zrl Vrč nekaj časa pred se, nato pa je rekel previdno:

»Saj vendar pravijo, da ljudje ne morejo videti Boga?«

»Da, toda vendar se najdejo tudi taki, ki so ga videli,« dostavi Mereyntje hitro. »To nam je pravil gospod župnik. Sveti Anton Padovanski in Francišek Asiški, ki je ptičkom pridigal, sta oba videla ljubega Boga. Pa so še drugi, samo, da sem njihova imena pozabil.«

Trenutek je pomislil in potem dodal:

»Da, toda to so bili svetniki... mislim, da mora človek sam biti svetnik, ako hoče videti Boga; ali ne, Vrč? Kaj misliš?«

Vrč je bil že zopet zatopljen sam vase, skomizgnil je z rameni in ni odgovoril. Sedaj se je spomnil Mereyntje, da ima opravka z nevernikom, nekoliko razdražen je vzkipeł:

»Ah, kaj ti!... ti si vendar brezverec in zato tudi tega ne moreš vedeti... Mati pravi, da si obžalovanja vreden. Ali veš?«

»Da, da, vem, Mereyntje... že vem,« je odvrnil Vrč, misli pa je na nekaj čisto drugega kot pa njegov mali prijatelj, in njegovo srce je bilo zagrenjeno. V mislih je bil pri Janecki, ki je bila še vedno tako nedostopna in je hodila s holandskim graničarjem, katerega je čutil na vsakem koraku ko je blodil po polju, in ki ga je hotel dobiti v pest, pa naj stane kar hoče... Zrl je na Mereyntjeja in mislil, kakšno neki bo njegovo življenje... Čez dvajset let bo tudi ta dečko mislil na kaj drugega in mu ne bo prišlo več na um, da bi zrl skozi oblake v nebo!...

(Dajte prihodnjšč.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Pristavljali so piskerček. Zadnjič so pri nas v Trbovljah neki ljudje, ki jim je vsaka razredna organizacija in delavsko društvo premalo revolucionarno, pobirali po Trbovljah za venec in deputacijo nekemu, ki so ga slovenski klerikalci proglasili za narodnega mučenika. Zanimivo je nadalje, da se se pri tem angažirali ljudje, ki jim svetovna revolucija prepočasi napreduje, ki povsod pripovedujejo o izdajalstvu nad proletarijatom, in ki smatrajo vsakega delavskega zapupnika in funkcionarja za cokljlo, da ne more priti do akcije proletarskih mas. — Ti ljudje so tako na kraju s svojo taktiko, da iščejo zaveznike proti lastnemu sebi. — Klofuto, ki jim je jo prilepil zadnjič »Slovenec« v nekem uvodnem članku, so spravili v žep in so se za njo zahvalili s pobiranjem za venec in deputacijo na pogreb ob asistenci 130tih duhovnikov. Ljudje, ki so s svojo proletarsko moralno tako globoko padli, pač nimajo pravice dajati komurkoli naukov, tem manj še koča smatrati za tako neznačajnega, kakor so sami. S svojo politiko in taktiko so pa prišli tako daleč, da jim ostane samo še pristavljanje piskerčka. Ta prilika se jim je zopet nudila v odprtem boju dveh meščanskih strank in so se je točno poslužili.

Zagorje ob Savi

Smrt s. Jožeta Miklavčiča

V torek, dne 15. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku s. Miklavčiča Jožeta. — Pokojni je bil zaposlen kot zidarski pomočnik v kemični tovarni v Hrastniku. Po hudem neurju, ki je divjalo v soboto v Hrastniku, je dobil nalog, da popravi razdrto streho tovarne. Pri tem poslu se je vzlomilo pod njim leseno ogrado strehe, padel je v globino in se smrtno ponesrečil.

Kako priljubljen je bil pokojni pri delavstvu in ostalih slojih, je pokazal njegov veličastni pogreb, katerega se je tudi hrastniško delavstvo s svojo godbo in pevskim odsekom »Vzajemnosti« udeležilo v zelo obilnem številu.

Ob odprtem grobu se je poslovil od njega v izbranih besedah s. Taufer, na kar so mu hrastniški in zagorski delavski pevci odpeli zadnje slovo. In poklonil se je rdeči prapor nad mrtvim truplom sodruha, ki ga je v življenju tako ljubil. Rdeči nagelj je povsod tožno svojo glavo in padel ovenel na krsto. Dragi Jože! Mi vsi, ki smo Te spremljali na Tvoji poslednji poti, Ti želimo mirno spanje v hladni zemlji, Tvojim starišem, bratom, sestram in ostalim sorodnikom pa naše najgloblje sožalje!

Hrastnik

S. Pavel Vodiškar umrl. V sredo, dne 9. junija je v splošni bolnici v Ljubljani umrl rudar s. P. Vodiškar. — Bil je poslan na operacijo radi kile, nastopile so pa komplikacije, katerim je podlegel. Pokojnika so prepeljali iz Ljubljane na njegov dom, katerega si je pred kratkim zgradil. Star je bil 45 let. Zapušča ženo in štiri nepreskrbljene otroke. S. Vodiškar je bil eden izmed onih delavcev, ki ni nikdar škodoval svojim sodelavcem, vedno pa je rad pomagal, bil je vzoren funkcionar del. organizacij ter zvest naročnik »Delavske Politike« in kulturne revije »Vzajemne Svobode«. Njegov pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil pri vseh slojih. Na čelu sprejeda so nosili tudi venec »Zveze rudarjev Jugoslavije«, katere zvest član in funkcionar je bil. Na grobu se je od njega poslovilo več govornikov. S posebno izbranimi besedami se je poslovil s. Pliberšek iz Trbovelj, zbor »Vzajemnosti« pa mu je zapel zadnje »Slovce«. Tudi rudarska godba se je udeležila pogreba, ni pa igrala v sprevodu. Zagrnila je zemlja s. Pavla Vodiškara, ki smo ga spoštovali in ljubili. Naj mu bo ohranjen časten spomin! Njegovi družini naše globoko sožalje.

Predavanje priredi »Vzajemnost« I. v nedeljo, dne 20. junija ob pol 10. uri dop. v dvorani Konzumnega društva rudarjev. — Predaval bo o odnosih kulture do delavstva prof. g. Vinko Košak iz Ljubljane. Predavanje bo zelo zanimivo in je vstopnine prost! Delavci, zlasti delavska mladina, naj nihče ne manjka! — Odbor.

Mežica

Takšnih odrešiteljev delavstvo ne mara. Ko je svinčena družba v Mežici pozvala nekaj svojih topilničarjev, da gredo v Kraljevo v topilnico pričuti tamkajšnje delavstvo, so se dotični pogajali z družbo, da bodo imeli iste delovne pogoje, kot jih ima delavstvo v Mežici. Navzoč je bil tudi predsednik »Narodne strokovne zveze«. Ta je pristal na podaljšanje delovnega časa pri pečeh in izjavil, da se pri tem še lahko kak »Ueber-schicht« napravi, a sam pa, da zraven ne gre. Ko so pa potem pravi delavski zastopniki uredili zadevo v prid delavstva, so pa g. predsednik NSZ izjavili, da gredo zraven. Mislimo, da NSZ že ve, zakaj ima tak ugled pri gotovih gospodih.

Jesenice

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob pol 8. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) džungelski velefilm »Mladi orli«. Med dodatki tudi barvana šala, domača kulturni film in zvočni tehnik. Sledi »Helena«.

Širite naš list!

Maribor

Kdaj bo konec izigravanja banske naredbe o omejitvi nočnega dela v pekarnah?

Banska uredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah je v veljavi že od 15. maja t. l. Kljub temu pa smatra veliko število mojstrov, da se jim na to naredbo ni treba ozirati in da jo smejo kršiti po mili volji. Ko so jih pomočniki s svojim sklepom opozorili na to, da bodo pričeli delati v zmislu naredbe, je to vzbudilo v taboru pekovskih mojstrov ogorčenje. Začeli so groziti pomočnikom z odpovedmi, jih silili k podpisovanju izjav proti naredbi itd. O naredbi sami so se izražali nekateri tako žaljivo (za naredbo in naredbodavca), da tega na tem mestu ne moremo zapisati. Ko so pomočniki zahtevali pomoč nadzornih oblasti, so nastale težkoče, ker ni bilo od nikoder potrebnih direktiv, dasi o tem dovolj jasno govori ministrska naredba. Pomočniki so začeli s prijavi in protesti. Sestanke pomočnikov, ki so bili sklicani v svrhu ugotovitve dejanskega stanja in sklepanja o ukrepih proti onim, ki zavestno kršijo zakon, katerega mu se vsak državljan mora pokoravati, so otežkočili. — Med tem so mojstri tekali okrog političnih prvkov. JRZ in jih rotili, da s svojimi intervencijami dosežejo ukinitve narebe. V tem oziru so dobili obljube, ki so jih le še bolj okorajžile. Le tako je mogoče, da sta si dva mojstra dovolila, vreči na cesto dva pomočnika, ki sta si usodila spoštovati banovo naredbo in delati, kot je ban predpisal. Ta nečuvena gesta je ostala do danes nekaznovana, dasi spada med dejanja, ki so kazniva tudi po kazenskem zakonu.

Prijave na mestnem načelstvu, ki je kot oblast 1. stopnje pristojna za kaznovanje

prekrškov naredbe, so dosegle že lepo število, ne da bi bil do danes en sam mojster radi tega kaznovan!

Te dni je šla posebna deputacija k podnačelniku mestne občine, da se informira, kako merodajni mislijo glede funkcij, ki jih ima mestna občina kot oblast 1. stopnje v obrtnih zadevah.

G. podnačelnik je bil začuden češ, da ni vedel, da pomočniki zahtevajo izvajanje naredbe, ker da so ga mojstri informirali, da so pomočniki za nočno delo in da je on tako tudi obvestil g. bana. O tej izjavi ne kaže izgubljati besed, mogoče enkrat pozneje, ko bo primernejši čas zato.

Pomočniki so nato poslali g. banu protestno brzojavko, v kateri so tudi navedli uspeh svojega pogovora z g. podnačelnikom. Obenem se je te dni podala h g. banu posebna deputacija, da ga opozori na nezdružnost stanja, da se naredbe izdajajo, na debelo kršijo, državljanji, ki se jim hočejo pokoravati pa preganjajo in mečejo na cesto. Take anarhije ne more trpeti nobena pravna država.

K zaključku naj omenimo, da nimajo pekarnice, ki so uvedle delo v zmi lu naredbe, nobenih pritožb in da lahko zmagujejo delo ter nudijo ob 6. uri jutraj vsem svojim odjemalcem sveže pecivo.

Vsa javnost naj podpre upravičeni boj pekovskih pomočnikov proti odpravi nočnega dela, ki je prava kulturna sramota 20. stoletja!

—/—/—

letelo zadnjič šest kamnov. S ceste se vidi razbita okna v neki sobi, kjer visi na steni, (s ceste dobro vidno) razpelo s križanim Kristusom.

Tragedija mladega dekleta. Brezposelna absolventka trgovskega tečaja 17letna A. N. je skušala napraviti konec svojemu življenju s skokom z brvi v Dravo. Revica je brez starišev in niti za en večer ni mogla najti prenočišča v mestu. Hotela je prenočiti na klopi v parku. Ni pa vedela, da smatrajo dandanes vsako žensko, ki jo nalete v nočnih urah v parku, za vlačugo. Stražnik jo je aretiral. Noč je prebela »Pri Grahu«, jutraj pa je iz sramu skočila v Dravo. — Tak

Prireditve »Frohsinna«

Delavsko pevsko društvo »Frohsinn« priredi veliko poletno veselico v nedeljo, dne 20. junija t. l. na vrtu gostilne Weber na Pobrežju z zelo pestrim sporedom. Igra godba železniških delavcev in uslužbencev (kapelnik g. M. Schönherr). — Odbor.

Delavski kolesarji, člani I. Del. kolesarskega osrednjega društva v Mariboru in podružnic v Studencih ter Pobrežju se v nedeljo, dne 20. t. m. korporativno udeležijo prireditve »Frohsinna« na Pobrežju.

Tekstilni delavci pri Hutterju — dva dni dopusta

Na predlog delavskih zaupnikov, izvoljenih na listi »Splošne delavske zveze Jugoslavije« je prišlo do razgovora med zaupniki in lastnikom tekstilne tovarne gosp. Hutterjem glede dopusta za delavstvo, ki ga sicer kolektivna pogodba za tekstilne obrate v Sloveniji ne predvideva. Razgovor o tem vprašanju je bil zaključen z uspehom. Tovarna je pristala na to, da dobi vsak delavec in delavka dva dni dopusta. Dopust bo izrabilo delavstvo naenkrat in sicer 28. in 29. junija ter ta dva dneva tovarna ne bo obratovala.

To je za začetek gotovo zelo lepo in je

le želeli, da bi ta vzgled prodrl tudi v drugih tovarnah.

Zaupnikom, ki se tako brigajo za socialne pridobitve delavstva gre vse priznanje. To povdarjamo zlasti radi tega, ker so se zaupniki nacionalne organizacije posmehovali zaupnikom, ki so se obrnili na lastnika tovarne g. Hutterja radi razgovora o dopustu in že v naprej napovedovali neuspeh, tako, da niti niso šli k razpravi. Sedaj jim je stvar seveda neprijetna.

Tekstilno delavstvo, organiziraj se, da si boš pravico do dopusta priborilo tudi v kolektivni pogodbi!

Celje

Konferenca Krajevnega medstrokovnega odbora v Celju je preložena za nedoločen čas.

Strokovna komisija Ljubljana.

Westen še nadalje izganja odpuščene delavce iz stanovanj. Te dni se izseli zopet 8 delavskih družin iz tkz. »Ledigheim« v Gaberju. Tudi največji zagovorniki kapitalizma so se lahko v soboto, dne 12. t. m. pričrili, da se kapitalist kruto maščuje celo nad najbolj nedolžnimi žrtvami, samo da jih lahko postavi za strašilo zaposlenim. Iz stanovanja je morala tudi Žvižajeva šestčlanska družina, katere član je težko na tuberkulozi bolan in je zato vsega usmiljenja vreden. Za to družino se je že večkrat za-

vzela tudi protituberkulozna liga. Ker stanovanja, če tudi bi ga lahko plačal, že radi bolezni in številnih otrok ne dobi, je dobil zatočišče pri svojih revnih stariših. Železniški src pa to ne gane, saj razmere in čas jim to dopuščajo. Kdaj bo konec preganjanja in krutega maščevanja ne vemo, prepričani pa smo, da kar je še poštenega, je z nami, ter oboja tako maščevanje!

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

19., 20. junija: Največji šlager sezone ROSE MARIE. V glavni vlogi Jeanette McDonald in Nelson Eddie. — 21. in 22. junija: Najlepši francoski film MATI. — V soboto ob 14.30 in nedeljo ob 10. in 14. uri matineja: KEN IN KONJ TARZAN.

Ali tudi Ti

dolguješ naročnino za »Delavsko Politiko«? Ako si med tistimi zamudniki, potem uvažuj:

samo poštnina za vsak opomin stane upravo Din 1-50, zato ne bomo več pošiljali opominov. Vsak kdor prejme položnico, naj takoj nakaže naročnino ali pa jo poravna pri poverjeniku! Kdor bo z naročnino v zaostanku, mu bomo brez predhodnega obvestila takoj ustavili dostavljanje našega lista!

Ptuj

Smrtna kosa. Pretekli teden je premrnil v mariborski bolnici g. Zelenko, okrajni tajnik v p., oče mestnega tajnika g. Milana Z. Kot poročevalec nekaterih listov je umrl vedno zavzemal objektivno stališče, bil je nasprotnik vsakega nasilja ter soglašal z upravičenimi zahtevami delavstva. Bodi mu blag spomin, preostalim pa naše sožalje!

Odhod delavcev v Nemčijo. Dne 15. junija je odšel večji transport delavcev iz Prekmurja, z vlakom ob 5. uri je odrinilo udi okoli 100 delavcev in delavk iz Ptuja in okolice, ki so šli s trebuhom za kruhom v tujino, ker ga jim ne nudi domovina. Čeravno so bili vsi korajžni, vendar se je videlo mnogim, da jim je bilo slovo bolj težko. Želimo vsem srečno bivanje in vrnitev!

Kranj

Kranjske volitve. Dne 20. junija se bodo vršile občinske volitve. Delavstvo se je začelo živahno zanimati, kako bomo šli na volišče, ali sami, ali skupno z meščani. — Toda kdo je kriv, da bo v novem občinskem odboru zastopano socialistično delavstvo samo po treh zastopnikih? Takoj ko so bile razpisane občinske volitve za kranjsko občino, se je delavstvo posvetovalo, kakšno stališče naj zavzame. Sklenilo se je, da se naj uvedejo pogajanja z naprednimi kmeti. Določeni so bili trije sodrugi za razgovore. Na sestanku delavcev in kmetov je bilo dogovorjeno, da se naveže stike tudi z naprednimi meščani. Skupno s temi je bil nato storjen sklep, da se postavi skupna lista. — Sestavila se je kandidatna lista, tako, da bi bilo delavstvo zastopano na listi, ki bi se imenovala združena gospodarska lista (brez firme kakršnekoli politične stranke) z dvajsetimi kandidati, kmetje s šestimi, obrtniki in drugo meščanstvo z dvajsetimi kandidati, upravni odbor bi bil sestavljen 1 meščan, 1 upokojenec, 1 delavec, 1 kmet ter dva obrtnika. Nekaterim pa ta dogovor ni bil všeč, začeli so govoriti, češ, da se socialisti družijo s fašisti in da je treba postaviti samostojno listo. Vse to se je zgodilo dva dni pred vložitvijo list. Posledica teh nerazumljivih izpadov je, da so delavci izgubili devet svojih zastopnikov — delavske liste pa ni. Razmere med delavstvom in Kranju so žal take, da smo za samostojne politične akcije še slabo pripravljeni. Kako tudi? Od leta 1929 dalje se delavstvo ne more več samostojno politično udeleževati, ker nima stranke, zato ni čuda, ako mu manjka politične vzgoje in politične samostojnosti zlasti pri nas v Kranju, kjer delavstvo pred letom 1929, kot političen faktor ni pomenilo ničesar. To bi morali vpoštevati vsi, ki hočejo dobro in nočejo razdora. Opazovalec.

Slovenska Bistrica

Iz šale je postala resnica. V nedeljo, dne 6. junija je bil delavec in posestniški sin Juhart na naboru potrjen. Nato pa se je sesel z delavcem Fišingerjem. Bila sta zaposlena v eni tovarni in se zato dobro poznala. Pohajajoč iz gostilne v gostilno, sta se v dobrem razpoloženju norčevala eden iz drugega, kakor je pač pri nas že običaj pri tistih, ki jim je izobrazba delo odevč. V gostilni Pernat sta se začela metati, češ, poskusiva, kateri je močnejši. Iz šale je postala resnica. Iz gostilne prepoden, je zbežal Juhart v kuhinjo sosedu Brinovca, v kateri so kuharice ravno pripravljale jestvine za veselico požarne brambe, ki bi se imela vršiti na vrtu; ko zagleda, da prihaja Fišinger za njim, je Juhart zagrabil kuhinjski nož in mahal proti njemu, medtem pa je tudi Fišinger zamahnil z nožem proti Juhartu, ki se je zgredil pogoden v srce in obležal na mestu mrtve. Fišingerja so ranjenega prepeljali v bolnico. — Sodrugi, to so posledice nezavednosti in pomanjkanja izobrazbe. Pijančevanje in izzivanje so takim ljudem merilo moškosti! Taki delavci se izogibajo izobraževalnega dela in prireditve delavskih kulturnih in strokovnih organizacij, ki bi jih navajale k treznemu mišljenju in delu za delavske pravice.

Podružnica I. delavskega kolesarskega društva priredi v nedeljo, dne 27. junija 1937 klubsko dirko iz Sl. Bistrice skozi Velenjek, Spodnjo in Zgornjo Polskavo in nazaj v Slov. Bistrico. — Proga se prevozi dvakrat (skupno 31 km). Start točno ob 13. uri s plačilom Din 10 startnine. Po dirki se vrši na vrtu hotela »Beograd« velika veselica. Petje in godba domačega društva. Pri tej priliki se bodo razdelile tudi nagrade prvem trem dirkačem. Na veselo svidenje vabi sorodna društva in vse one, ki se želijo zabavati in razvedriti. Odbor.

Zahvala. Podpisani Bera Pavel se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsemu delavstvu in uradništvu tovarne Zugmayer i Gruber za podporo Din 2000, ki so mi jo naklonili v moji dolgotrajni težki bolezni. Posebno se zahvaljujem odboru podružnice SMRJ, s predsednikom s. Fr. Blažičem na čelu, ki je akcijo izvedel in mi s tem odvrzel precejšnjo skrb za preskrbo moje rodbine v času moje bolezni. V upanju, da bom skoraj okreval, si želim skorajšnjega svidenja z vsemi, ki me v tej težki preizkušnji niso zapustili. Družnost! Bera Pavel, glavni zaupnik.

Črna pri Prevaljah

Zborovanje II. skupine rudarske zadruge bo v nedeljo, dne 20. junija ob 9. uri dop. v prostorih pri s. Knezu. Poročal bo s. Pliberšek iz Trbovelj. Rudarji, udeležite se zborovanja v čim večjem številu!

Zaščita zaupnikov

Upravičena stavka ni razlog za odpust

(Sodba okrožnega kot prizivnega sodišča v Mariboru III Pl 312/37).

Tožnik je nesporno delavski zaupnik v obratu tožene v smislu določil zakona o zaščiti delavcev. Velja torej za tožnika določilo § 119 z. o. z. d., po katerem delodajalec ne sme odpustiti delavskega zaupnika iz službe, ako slednji v redu vrši zaupniške posle.

Skladno s tem določilom sme torej delodajalec odpustiti zaupnika v zaupniški funkciji dobi le tedaj, ako ima razlog za takojšnji odpust iz službe. Taki razlogi so naštet v § 239 obrtnega zakona.

Vprašanje je torej le, če je imela tožena tvrdka napram tožniku razlog za takojšnji odpust iz § 239-3 o. z., ki ga smatra prvo sodišče za podane iz pravnih vidikov.

(§ 239 točka 3 o. z. pravi, da lahko delodajalec odpusti delavca brez odpovedi, če delavec zapusti delo brez odobritve ali brez po tem zakonu priznanega zadržka ali noče izvršiti svoje dolžnosti in tega ni zadostno opravičil. Op. ur.).

Tožnik (zaupnik) je neoporekano z drugimi delavci in zaupniki zapustil delo, ko je izbruhnila stavka. Stavko smatra prvo sodišče napram toženi stranki (tvrdka tekstilna tovarna Doctor in drug v Mariboru) za povsem upravičeno radi razmer, ki so trajale v njenem obratu pred stavko. Prizivno sodišče prevzame ta dokazni zaključek. Pravilno sklepa prvo sodišče iz splošnega dejanskega položaja, kakor notorično vlada med stavkami, da ni mogoče siliti posameznike, naj delajo, ko drugi stavkajo, ker bi se s tem izpostavljali nevarnosti za življenje ali zdravje ter očitkom nekoledžijnosti ali še hujše.

Če pa tožena stranka tožnika ni mogla siliti k delu, oziroma tožnik niti ni mogel delati in ko stavke ni on zakrivil ali povzročil, ampak je stavka izbruhnila radi danih razmer ne le v toženki tovarni, ampak skoraj v vseh tekstilnih tovarnah Dravske banovine, potem je pač smatrati to oviro kot vis major (višja sila, op. ur.), za katero tožnik ne odgovarja. Zato njegov izostanek od dela ne more pomeniti za toženo stranko razlog za takojšen odpust, ki je sicer neupravičen iz vidika § 119 z. o. z. d., dokler traja tožnikova zaupniška funkcija.

Mnenju prvega sodišča, da je stavka, oziroma pristop k stavki, kršitev službene pogodbe in zato razlog za takojšen odpust iz službe po § 239-3 o. z., ni pritrđiti. Zakonodajalca se je v tem pogledu razvijala postopoma z razvojem industrije in s tem povezanega razmerja med delodajalci in delojemalci in dospela od prvotne kaznivosti stavke po kazenskem zakonu, po zakonu o zaščiti delavcev (§ 73) in zakonu o inspekciji dela (člen 9) ne samo do nekaznivosti, ampak celo do priznavanja stavke in do intervencij pri stavki.

Stavka se mora torej danes smatrati kot sredstvo borbe za dosego boljših delovnih pogojev, kot izraz svobode dela in pravice združevanja.

Če je torej stavka upravičena in utemeljena, se ne more smatrati priključek k stavki kot kršitev pogodbe. Ker je bil tožnikov odpust pravno neupravičen, ima tožnik po § 241 o. z. pravico do plače za čas do zakonitega prenehanja službenega razmerja, torej vsaj do poteka zaupniške funkcije dobe.

Namen »Vzajemnosti« je, da tudi na ta način izobražuje našo mladino in jo vzgaja kot bodoče diletante in kulturne delavce naše organizacije, ki ji bodo ostali tudi zvesti. Za številni obiski se odbor, kakor tudi naši mladi igralci, vsem obiskovalcem prav pristočno zahvaljujejo, posebej še črnskim in mežiškim sodrugom, kateri so nas Lešane počastili s svojim prvim izletom v naravo in tudi pomagali h gmotnemu uspehu prireditve. Prevaljanov je bilo navzočih zelo lepo število, celo takih, katerih po navadi ni bilo, nasprotno pa tisti, katere smo pričakovali, niso prišli. Da je prišlo do poživljenja našega kulturnega dela gre zahvala s. Marku Prosenju, kateri vrši delo s skrajno požrtvovalnostjo. Omeniti moramo tudi s. Darinkota Kluna, ki se je to pot mnogo trudil in podprl naše igralce, ter upamo, da bo to storil tudi v bodoče. Hvala tudi rediteljem! »Vzajemnost« pa naj gre po tej poti naprej!

Studenci pri Mariboru

Kolesarski izlet v mesečini v neznano smer priredi v soboto, dne 19. junija podružnica I. Delavskega kolesarskega osred. društva. Odvoz ob 20. uri izpred gostilne Majhenič.

Št. Pavel pri Preboldu

Delavski pevski koncert. V nedeljo, dne 16. maja je imelo »Delavsko glasbeno društvo« iz Ljubljane pri nas pevski koncert. Pevci so dokazali svojo visoko pevsko izobrazbo. Na žalost pa naše delavstvo nima dovolj razumevanja za delavske prireditve. Zlasti bi apelirali, da se v bodoče udeležijo sličnih delavskih prireditev vsaj oni, ki se ob vsaki priliki trkajo na prsi, da so vedno na prvem mestu, kadar se vrši borba za delavske interese, zato moramo pibiti na tem mestu, da se delavska razredna borba ne vrši na ta način! — Opazovalec.

Delavski pravni svetovalec

Zaščita trgovske učenke.

Vprašanje: Svojo hčerko sem dal v uk nekemu trgovcu, ki je v začetku z njo lepo ravnal, sedaj pa jo je začel stalno pretepatvati. Kaj naj ukrenem, da zaščitim svojo hčerko?

Odgovor: Če trgovec trajno surovo ravna z Vašo hčerko, je to po § 275. točka 2 obrt. zak. razlog, da razderete vajeniško razmerje s 14-dnevno odpovedjo. Lahko pa tudi predlagate pri pristojnem trgovskem združenju, da podzame proti trgovcu potrebne ukrepe in da ga primerno posvari. Prekinitev vajeniškega razmerja (Sv. Lovrenč).

Vprašanje: Svojo hčerko sem dala v uk nekemu trgovcu. Bila je pri njem kot učenka že eno leto, ker pa je ni pošiljal v obrtno šolo, sem jo vzela zopet domov. Njen bivši gospodar pravi sedaj, da bo zahteval od mene odškodnino za vso učno dobo, ker sem učno razmerje razdrila. Ali je k temu upravičen?

Odgovor: Če trgovec Vaše hčerke ni pošiljal v obrtno nadaljevalno šolo, ste imeli po § 273. obrtnega zakona pravico, takoj prekiniti učno razmerje. Trgovec zato ne bo mogel zahtevati od Vas nikake odškodnine.

Plačilo dolga (Kamnik)

Vprašanje: Bil sem več časa brez posla in sem ostal svojemu stadojalcu dolžan večji znesek na najemninu. Po poldrugem letu sem sedaj zopet dobil službo ter zahteva moj upnik od mene, da mu odplačujem dolg vsaj v tedenskih obrokih po Din 100, česar pa ne zmorem. Ali mi bo lahko zabil mezdno, če bo terjatev iztožil?

Odgovor: Mezde Vam Vaš upnik v smislu zakona od 29. aprila 1873 ne bo mogel zarubiti, ker ste nestalen delavec. Vendar Vam bo lahko v primeru tožbe povzročil nepotrebne stroške, radi česar je najbolje, če se z njim dogovorite, da mu boste odplačevali dolg v primernih obrokih, kot jih boste zmogli.

Veljavnost pogodbe (Kamnik)

Vprašanje: Moj oče je podedoval po materi posestvo. Ker sem smatral, da bo to posestvo zapustil raje sestri kot meni, smo se dogovorili tako, da mi plača Din 10.000, nakar bi se jaz dediščino odpovedal. Ko smo že šli na sodišče sklepali tozadevno poravnavo, pa se je oče nenkrat premislil ter bi bil pripravljen plačati le Din 5000, dočim bi mi ostanek plačal šele pozneje, ko se bo sestra poročila. Ali lahko zahtevam, da se oče drži prvotno sklenjenega dogovora?

Odgovor: Če bi bil dogovor v tem smislu, da Vam oče plača Din 10.000 iz naslova dedščine sklenjene povsem dokončno, lahko s tožbo zahtevate, da se Vaš oče pogodbe drži ter da Vam plača obljubljenih Din 10.000.—

Poročstvo (Kranj).

Vprašanje: Nekemu pomočniku sem posodil Din 500 ter je jamstvo za dolg prevzel njegov mojster. Pomočnik je sedaj izginil neznano kam; ali lahko zahtevam plačilo dolga od njegovega bivšega mojstra?

Odgovor: Porok odgovarja za dolg le, ako je poročstvena obveza sklenjena pismeno. Če Vam mojster ni ničesar podpisal, ga ne boste mogli tožiti, ampak boste morali iskati le pomočnika.

Mladinski vestnik

Mladina in opasnost fašizma

Danes se svet deli v dva tabora: na eni strani demokracija, na drugi fašizem. Demokracija prinaša ljudstvu mir in napredek, fašizem pa klanje, nasilje, diktaturo in drugo zlo v korist peščici ljudi. V katerem taboru je mesto mladini delovnega ljudstva? Ako bi se fašizem pokazal ljudstvu tak kakršen je in ne povit v razne lepe parole, tedaj bi bila odločitev tudi za nezavedne lahka in demokracija bi imela v svojem taboru vso mladino. Toda fašizem pokaže šele tedaj, ko pride na oblast, kakšen je. Pred tem se kaže kot največji prijatelj delovnega ljudstva in na najbolj demagoški način hujška delovne množice. Osobito mladino, katera se nima dovolj izkušnje, lahko premami. Fašizem obljublja mladini kar si ta požel. Kmečki mladini govori o njeni važnosti v poljedelstvu, deklarira ji junške pesmi, ki odgovarjajo borbenemu duhu mladine. Delavski mladini se kaže kot borec proti izkoriščevalcu kapitalu in socialni reformator. Meščanski mladini kot prijatelj

malih obrtnikov, uradnikov in malih trgovcev in kot borec proti tistim, ki so ga rodili in katerim služi. — V boju proti taki demagogiji mora odgovoriti vsa mladina združena v močnem socialističnem mladinskem gibanju. Ker pa danes ni možno, iz razlogov, kateri so nam znani, pokreniti takega gibanja, je naša dolžnost, da stopimo z vso mladino v stike, ter je podučujemo, da bo zmožna nekoč ustvariti tako gibanje. Možnosti pridobivanja in usposabljanja mladine lahko vršimo potem naše kulturne organizacije in našega delavskega tiska. Naš »Mladinski vestnik« je tisti, kateri skupno s svojimi sodelavci vrši to delo in propagira človeka dostojno življenje, svobodo in napredek ter boj proti fašizmu in varanju mladine z raznimi nacionalnimi in klerikalnimi frazami. Sodrugi in sodružice, omladinici, pristopite tudi vi v naše socialistične vrste, v boj za kulturo in boljše življenje mladih in starih repinov. Matej.

Ker ni mogla vzdržati pri mojstru — je hotela v smrt

Pri krojaškem mojstru T. v Mariboru zaposlena mlada vajenka si je poskusila vzeti življenje iz obupa, ker so jo preveč šikanirali. Mladenka je popila steklenico strojnega olja. Rešili so jo prepeljali v bolnico, od koder so jo pa že zopet odpustili.

Ta primer zopet kaže, kako obupne so razmere, v kakršnih često žive vajenci in

vajenke. Za ta slučaj bi se morale zanimati nadzorne oblasti in uvesti preiskavo. Zlasti radi delovnega časa, ki ga prebije taka vajenka v delavnici.

O tem tragičnem slučaju nismo čitali v nobenem listu ničesar.

Matej.

Zakaj goji mladina sport?

Če bi jo pri nas vprašal, bi ti rekli mladi sportniki: za »heca«, za točke in za barve. V Pragi, kjer se je 15. in 16. maja vršil kongres socialnodemokratske stranke, je prišlo v kongresno dvorano med sejo 20 mladih sodrugov in sodružic, sportnikov in telovadcev, na čelu starejši sodrug, kot stafta praških delavskih telovadnih in sportnih organizacij, ki je izročila predsedniku kongresa adresu, katero je vodja staftete prečital:

Španska mladina za vlado s. Negrina

V listu »Ahora«, glasilu združene socialistične mladine, je napisal glavni tajnik Santiaga Carillos članek, v katerem izjavlja, da je socialistična mladina vsa na strani vlade s. Negrina. Socialistična mladina uvideva potrebo odločnega boja proti fašizmu. V ostalem zahteva socialistična mladina organiziranje vojaških šol, da se postavi armada na drugo podlago, nadalje šol za in-

»Slovesno izjavljamo, da smatramo sportniki in telovadci delo za socializem za našo sveto dolžnost in da stojimo socialno demokratični stranki na razpolago s svojimi silami in svojim življenjem.«

Mi slovenski delavski sportniki, posnemajmo čehoslovaške omladince sportnike.

Omladinec, ki je bil na predavanju s. Petejana.

valide, da se bodo priučili novih poklicev in poljedelskih šol. Vlada naj posveča posebno delavcem, ki prednajo v delu in šolam za tehniško izobrazbo, nadalje naj skrbí za pobijanje nepismenosti in zaščito mater.

6000 mladih telovadcev in telovadkinj Delavskih telovadnih enot v Pragi je nastopilo pri javni telovadbi v Masarykovem stadionu dne 18. t. m.

600.000 ameriških rudarjev pred stavko

za priznanje organizacije

V Chicagu se je vršilo veliko zborovanje rudarjev in delegatov iz raznih premogovnih revirjev. Na zborovanju so sklenili, da stopi v solidarnostno stavko 600.000 rudarjev, ako jekleni trust ne prizna industrijske organizacije železarskih delavcev, kot edino upravičene zastopnice delavskih interesov.

ZAHVALA.

Vsem, ki so nas ob prerani in bridki izgubi dragega soproga in očeta

PAVLA VODIŠKARJA

tolažili in z nami sočustvovali ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, se tem potom najlepše zahvaljujemo.

Posebno pa vsem darovalcem vencev in cvetja, »Delavskemu podporonemu društvu«, podr. ZRJ., upravi občine Hrastnik-Dol, pevcem »Vzajemnosti I.« za žalostinke ter govornikom za poslovilne besede.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoča žena in otroci.

Najava.

Жалим што сам увредио гју. Кристину Братуша, те се захваљујем, да је одустала од тужбе.

Петар С. Панић

„Grič“ Oset Rošpoh pod Urbanom nad Kamnico

nova izletniška gostilna, lastna sortirana vina, topla in mrzla jedila, pivo, brezalkoholne pijače, sobe za letovišarje.

Povsod gre glas

B. Rangus

zlatar, Kranj

je za nas!

Zahtevajte ceniki!